

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina

slane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila

delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 7.

V Ljubljani, 14. februarja 1895.

Letnik I.

Družimo se!

Ker smo ravno o srednjem veku zadnjič govorili mej socijalnimi pogovori, oglejmo si jedno napravo njegovo, katera je segala že daleč v novi vek: to so zadruge. O bujnem življenju v teh zadrugah se današnjim delavcem in rokodelcem niti sanja ne, in vendar je to jedino sredstvo, katero bi jih še moglo rešiti popolnega propada. Liberalna načela hvalijo zato, ker pravijo, da so osvobodila posameznika, ki je bil prej navezan na družbo, kakor da bi človek sam zase mogel bivati! Kdor ima vsega dosti, lahko živi sam zase, kdor se pa mora hraniti z delom, navezan je na družbo. Liberalci so se hvalili, da oprosté posameznega človeka, da se bo mogel sam zase razvijati, a dosegli so le, da sedaj nebrojno krepkih delavskih močij hira v tovarnah za borni zaslužek, izročenih na milost in nemilost delodajalcem. Prej so bili vsi združeni, ki so spadali v jeden stan. Drug se je potegnil za drugega, skup so držali kakor jeden mož. Zlagali so denar v skupno blagajno; če je kdo zbolel in si ni mogel nič prislužiti, dobil je vse potrebno od zadruge. Če je umrl družinski oče, prevzela je zadruga skrb za vdovo in otroke.

Pa zadruga se je lahko borila tudi proti zunanjim sovražnikom. Ako je kdo hotel izvrševati obrt tako, da bi bil škodoval zadrugi, potegnili so se vsi zadrugni člani hrbro za svoje pravice. Vlada je bila dolžna braniti jih. Če so dokazali, da jim kaka druga obrt jemlje zaslužek, zahtevali so take razsodbe, ki bi jim omogočila pošteno in zložno živeti od svojega imetja.

Naj navedem le nekaj vzgledov iz preteklega stoletja, kako je bilo na Kranjskem v starih časih!

Jako mogočni so bili cirknški črevljarji in usnarji, ki so bili zvezani v krepko zadrugo. Ti so leta 1753 celo zahtevali, da ne sme nikdo ničesar prodajati, kar spada v njihovo obrt, od Vrhlike do Ajdovščine in Vipave, na Pivki, do Reke, Ribnice, Dobropolja in Iga. To so bili mogočni črevljarji! Gorje ptujcu, ki bi jim bil kratil zaslužek! Ne bi bili mirovali, dokler jim vlada ne bi vrnila zaslužka in branila domačina ptujega kapitalistovskega vpliva.

Take zadruge so bile po vseh kranjskih mestih in trgih, celo po vaseh. V teh časih pač ni mogel nihče tako obogateti, kakor dandanes, pa če je bil le pošten in priden, ni bilo mogoče, da bi bil stradal. Vsakemu je bilo odmerjeno toliko, da je bilo delo njegovih rok pošteno plačano. Kako so takrat skrbeli za rokodelski stan, vidimo iz pravde, ki so jo imeli loški in kranjski črevljarji. Leta 1756. so se namreč pritožili loški črevljarji, da jim delajo kranjski škodo, ker delajo tudi za Ločane. Ko bi se pritožili Ločani dandanes, bi se jim ves svet smejal. Konkurenca velja! bi jim rekli, pomagajte si! Takrat je pa preiskoval to stvar grajski oskrbnik, deželni odbor se je pečal s to zadevo, in uredil delo tako, da niso imeli Ločani škode.

Tako pogumno so se potegovali za svoj zaslužek tudi drugi stanovi, n. pr. novomeški krojači, ki so dosegli od cesarice Marije Terezije l. 1758, da se ne sme delati v novomeškem ozemlju, v župniji šmihelski in v vikarijatu mehovskem noben sušmar, če se ne vkupi v novomeško zadrugo z letnim doneskom 20 krajcarjev. Torej 20 kr. na leto je bilo treba plačati, in zagotovljen je bil zaslužek in pridobljena pravica, potegniti se pri vseh oblastnijah, do cesarja, če bi kdo hotel rokodelcem kratiti trdo zaslužen kruhek!

Tako so se tudi drugi stanovi po družih kranjskih mestih borili (glej »Izvestja muzejskega društva za Kranjsko« 1894). In vsakikrat niso prej odnehali, dokler niso dosegli svoje skupne koristi ali pa dokler niso prignali pravde prav do cesarja.

Tako so n. pr. Železnikarji zahtevali l. 1628, naj se jim po celi selski dolini izroče gojzdi in sicer so hoteli, naj bi cesar sam posredoval pri njihovem gospodarju, frajzinškem škofu, da se bo to zgodilo.

Rado se tudi govori, da so bili kmetje v prejšnjih časih mnogo bolj nezavedni, nego so sedaj. Toda zgodovina nas uči ravno narobe. Kmetje so držali skupaj in v trdni zvezi so branili svoje pravice. Tudi njihove pritožbe so šle velikrat do cesarja. Naj navedemo le jeden primer. Krog l. 1640 je hotela loška grajsčina pobirati od svojih kmetov davek — robotnino v denarjih (3 do 4 gld. na l.) namestu robote, katere jim potem

Prijatelji, razširjajte krščanski delavski list!

ne bo treba opravljati. Kmetje so se pritožili in vnela se je zavoljo tega velika pravda, ki nam kaže, kako krepko so se znali tudi kmetje skupno potegniti za svoje pravice (glej dr. Kos. doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja. Matica Slovenska. 1894, str. 111 nasl. 150. 160. 183. 190. 201.).

Sedaj se mnogo pritožujejo čez zadrage, češ, da so imeli zadrugi člani preveliko oblast in so postopali krivično proti drugim, ki niso bili v zadrugi. To je lahko mogoče, zlorabiti se da tudi dobra strar. A pomisliti je treba, da je ravno tako združeno življenje in delovanje zabranilo nastanek proletarijata, ki sedaj, zmučen od revščine, brez veselja, brez imetka, brez pravice, in čisto brez dela, tava po mestih in se množi od dne do dne.

Zadrugi rokodelci so se vzdignili kot jeden mož, če je kak ubog »šušmar« na kmetih proti postavi kratil njihov zaslužek. Kako bi se bili pač postavili, če bi bil prišel tovarnar in jih spravil na beraško palico — s konkurenco! Sedanjí rod pa trpi in molči ter si ne zna pomagati, ker ne pozna edinosti.

Zato pa na drugi strani brezbožna socialna demokracija zvalja ljudi k sebi in jih pripravlja na prevrat in krvavo prekucijo.

Mi pa nečemo krvavih prevratov, ampak hočemo mirnega, srečnega življenja pod varstvom cerkve in države. Zato nasprotujemo liberalizmu, ker je on razcepil družbo. Kapitalisti niso mogli zmagati, dokler so bili obrtniki zjedinjeni in krepki, zato so razbili najprej njihovo združeno življenje, in potem jih pahnili drugega za drugim v revščino, sami pa si nabrali milijone.

Krščanska država je družila delavce, celo silila jih je k temu, kadar sami niso bili dosti pametni; liberalna država pa je te zveze uničila.

Zal, da se je ta liberalni duh tako zajedel v naše življenje in mišljenje, da sedaj še misliti ne moremo na tako združenje obrtnih močij.

V zadnjem času smo že večkrat doživeli, da se ravno oni stanovi, katerim je liberalizem škodoval največ, posebno ponasajo z njim. Tudi nam je na poti tovarniško delo, katero se v krščanski državi nikdar ne bi bilo moglo tako razviti, kakor smo videli. A kolikor nam je moči, družimo se, pomagajmo si! Čim več delavskih in obrtnih društev nastane, tem bližje smo svojemu smotru. S tem posnemamo le vzgled svojih očetov in izpolnujemo naročilo sv. očeta papeža. Torej: krščanski delavci, družite se!

Naša organizacija.

Soči in narodni stranki. Soča piše v nekem članku nekako v imenu vse tako imenovane narodne stranke, da se je slovensko katoliško del. društvo v Ljubljani osnovalo pred vsem iz strankarskega namena. Mi delavci vprašamo »Sočo«: Ali je pouk, zabava in podpora strankarski namen, nadalje kje je tista stranka, katera zastopa naš program, kje je tisti slovenski poslanec, kateri zastopa nas in naš program v

državnem ali deželnem zboru? Ni ga, posebno pa med vami ne. Zato smo za sedaj brez stranke, to naj si gospodje zapomnijo. Nadalje piše Soča: vstanovilo se je, da se po nekoliko pobija socialna demokracija! Da, gospodje, da se pobija soc. dem. pa popolnoma povsod in vsikdar, tudi zato se je osnovalo naše društvo. Vas pa vprašamo: kedaj ste se pa vi postavili v bran soc. dem.? Kedaj ste proti nji branili vero? Kedaj ste branili tako visoko plapolajoči vaš narodni prapor pred internacionalno socialne demokracije? Kedaj ste svarili ljubljanske delavce pred soc. dem. društvu, katera rastejo kakor gobe po dežju, da jih je sedaj v Ljubljani že šest? Pred nami krščanskimi socialisti in našim listom »Glasnikom« ste pa že svarili delavce, a povedali le niste, kaj je v našem programu slabega. Pred »Delavcem« pa niste še nikoli svarili, podpirali ste ga pa že! Nadalje piše: »v prvi vrsti pa hujska proti narodni stranki«. Ko se je snovalo naše društvo, nam še vaša stranka ni prišla na misel in kedo more reči, da smo že kedaj hujskali v našem društvu proti katerikoli stranki? A srečali se pa bomo v gospodarskem in političnem življenju večkrat v nasprotstvu. Nadalje piše Soča o volilni pravici, kje so nje nasprotniki, da jih v narodni stranki ni. Mi bi pa gospodom povedali, da so v njih stranki ravno tako nasprotniki volilne pravice, kakor v vseh sedaj obstoječih strankah, na ušesa vam pa povemo, da v deželnem zboru, ko je bilo glasovanje za g. Tavčarjev predlog, so ravno njihove stranke gospodje obsedeli in so bili zoper ta revni predlog. Kaj bi še bilo, ko bi bil gosp. Tavčar predlagal občno jednako volilno pravico.

Mi delavci nismo in ne bomo zagovarjali sedanje koalicije, ker vemo, da je liberalizem gotovo naš največji nasprotnik za cel naš program, ne samo za volilno pravico. Gospodje, vas pa nikakor ne moremo razumeti, ki zmiraj udrihate po nji in je dr. Tavčar na shodu pri Maliču sam govoril proti nji, potem pa sprejmete ravno tisti predlog, katerega je izdelala koalicija. Zakaj niste predlagali Šajherjevega ali kakega drugega predloga? S tem ste pokazali, da niste nič boljši, marveč še slabši kot drugi. Nadalje vam povemo, da ravno od vaše strani gospodom niso po volji delavska društva, in tudi ne naši shodi po deželi. Potem je pač očitvidno, kedo bi rad še nadalje držal ljudstvo v nezavednosti in brezpravnosti!

Kalin.

Katoliško delavsko društvo v Prevaljah.

Dne 27. jan. smo dobili nove zaveznike v Prevaljah na Koroškem. Tu so se delavci najprej vzbudili ter ustanovili ta dan katoliško delavsko društvo. Drugje na Koroškem ga še nimajo. Prav je pa tudi bilo, da so se dvignili. Zakaj okroževal in obletaval je prevaljske in leške delavce že socialdemokratski zmaj. Znana ljubljanska dvojica se je že zdavnej prej oglasila v Prevaljah ter sklicala shod, da bi pridobila novih »tovarišev«. Ustanovili so tudi res socialdemokratsko društvo; marljivo se je ponujal in brezplačno razširjal tudi med nedruštveniki brezverski »Delavec«. Nekateri so se ujeli na limanice. A sedaj jih gotovo novo društvo opozori, da njih društvo le ne vtegne biti tako nedolžno. De-

lavci so večinoma vrli možje in verni. Koliko so pomagali samo delavci s pol ure od Prevalj oddaljenih Leš, ko se je zidala farna cerkev. Sami so prihajali o prostem času na delo, odtrgali si celo od bornega zaslužka, da so pripomogli tudi v denarju. Med tako vernim ljudstvom socijalna demokracija ni mogla uspevati, da mu je za naprej ne bode nikdo iztrgal vere, v to naj pomore novo kdtoliško društvo na slovenskem Koroškem. »Glasnik« so z veseljem čitali, še predno je bilo ustanovljeno društvo. Ustanovni shod se je tako-le vršil:

Po krščanskem nauku vrel so delavci proti gostilni g. Stöckl-a »pri Fari«. Že pri vstopu je nastala huda gnječa in dasi so smeli k zborovanju le tiste, ki so imeli vstopnice, napolnila se je prostorna dvorana hitro do zadnjega kotička. Pazno so sledili delavci govorom.

Najprej s pristrčnimi besedami pozdravlja domači č. g. kaplan Iv. Ebner navzoče s krščanskim pozdravom »Hvaljen bodi Jezus Kristus«, opozarja na važnost društva in prosi delavce, naj pazno poslušajo govore.

O namenu društva govori kaplan J. Rozman. Vsi in povsod se dandanašnji zbirajo v društva v najbolj raznovrstne namene. Zakaj bi se zato ne zbirali katoličani in delavci, katerim daje v to pravico Bog in cesarska postava. Pa vendar katol. društvom hudo nasprotuje liberalizem, ki spoznava njih veliki namen, tisti liberalizem s trojnim svojim naukom: da vsa oblast izvira le od ljudstva ne od Boga, da je vera povsem privatna stvar in da je človek popolnoma prost in neodvisen, bodisi od kogarkoli.

Ta nauk je prouzročil sedanje žalostne razmere gospodarske in je rodil malo število izsesalcev in neštete milijone izstradanih delavcev in kmetov.

Zdravilo zoper to imamo v sv. katoliški cerkvi. Da se le povsod izvedejo nauki naše sv. vere in kmalu bo konec socijalnim homatijam!

Da pridejo krščanska načela zopet v veljavo, v to je treba družitve, ker v tem je moč. Sedaj razlega se povsod klic: krščanski delavci, združite se! Poslušajte ga tudi vi in marljivo pristopajte novemu društvu, ki hoče pomagati, da krščanska načela povsod zopet pridejo v veljavo in sodelovati, da se ubogemu delavskemu stanu pribori boljša bodočnost!

Znamenje novega društva naj bode: združeni roki objemajoči sv. križ; pod tem znamenjem naj se zbirajo v lepi slogi delavci, naj vedno dajo Bogu kar je božjega, in potem bodo tudi dosegli, kar je njihovega!

Veleč. g. prefekt Val. Podgorc nato temeljito in v zbranih besedah govori o socijalnem vprašanju. Kaže, kako človek ni navezan le na ta svet in tako ne sme iskati in ne more najti sreče le na tem svetu, zakaj nepokojno je naše srce, dokler ne počiva v Bogu.

Namen katol. društev je, da gojijo upanje na večnost, katero nam hočejo nasprotniki vzeti, pa tudi

potegujejo se za pravico na tem svetu, da dobé delavci kar jim gré, da dobé za pošteno delo zaslužen plačilo.

Kako so nastale sedanje razmere? Soc. demokratje nam očitajo, saj ste vendar imeli vero, in vendar so nastali takšni odnošaji. — Pa razločevati moramo pri sv. veri dvojna dela: večni t. j. nauk Kristusov, in časni t. j. ljudi. Časnega dela pa se dostikrat poprimo nekaka gnjiloba, ki potem rodi premnogo slabih posledic. To nam kaže že zgodovina. — Bahajo se toliko z novodobnim »napredkom« pa ta je rodil tudi novo suženjstvo in soc. demokratizem . . .

Sv. cerkev skrbela je za delavski stan in škofje in duhovniki so zagovarjali delavske pravice. V našem času naš sv. oče Leon XIII., ki zahtevajo: dajte delavcu pošteno plačilo, pa tudi svojim duhovnikom zaukazujejo, naj gredó med ljudstvo in skrbé za njega časno in večno srečo. Sv. oče naštevajo tudi vzroke sedanjim socijalnim razmeram.

Prvi vzrok je, da so se izgubile lepe navade in čednosti. Marsikaj se očita delavcem, a istina je, da se je nevera od zgoraj razširila med nižje stanovce. Treba je delati in tudi delo spoštovati . . .

Drugi vzrok je sedanji napredek, s katerim se nasprotniki toliko ponašajo; pa zgodovina kaže, kako malo upravičeno je to. (Govornik našteva več izglede.) Napredek je prinesel tudi zelo mnogo nesreče in naše stanje se je veliko bolj shujšalo. Jedni se bogaté, ljudstvo pa vedno bolj ubožava!

Hočemo si pomagati — združimo se, glejmo, da pridejo krščanska načela v veljavo. Zboljšati razmer ne moremo nakrát, pa če vsi sodelujejo, se bo vendar mnogo doseglo . . . mi vas nočemo vladati; mi vsi, hočemo biti vladani od Boga in klanjati se njemu!

To nekako so glavne misli izbornega govora, katerega so navzoči hvaležno in živahno odobraval.

Nato g. Podgorc še na kratko razloži pravila in volijo se v odbor gg.: Kolenc (načelnik), Kovač (namestnik), Kunc (blagajnik), kaplan Ebner (tajnik), Grobelnik (odbornik). — Pristopilo je takoj 72 u d o v.

Določi se, da bode udnina na mesec znašala po 20 kr. in da bode vsako zadnjo nedeljo v mesecu shod in sicer navadno pri Stöckl-u, pa tudi v Možici, v Črni in v Guštanju.

Došel in z navdušenjem sprejel se je pozdrav ljubljanskih delavcev.

Dal Bog, da društvo prav raste in čvrsto deluje v čast božjo in prospeh slovenskega delavskega stanu.

Slov. katol. del. društvo v Žalcu. Na slovenskem Štajerju se je 10. t. m. v prijaznem Žalcu skupila nova četa delavskih mož pod katoliško zastavo v boj proti kapitalizmu in njegovim zlim posledicam v nravnem, političnem in socijalnem življenju. Ustanovni shod je praznovalo slovensko katoliško delavsko društvo. Srečen mu je bil pričetek. Udeležencev je bilo jako veliko. Shod se je vršil tako-le: Gospod kapelan Dekort

otvori zborovanje ter pozdravlja prisrčno vse navzoče. Potem je bila volitev odbora. Po volitvi predlaga neki ud, naj se odpošlje telegram milostljivemu knezu in škofu Mihaelu, v katerem se društvo klanja in prosi višjepastirskega blagoslova. Za tem govori č. gosp. Korošec iz Maribora o tem, koliko je cerkev ves čas svojega obstoja že storila za delavski stan ter kako še vedno skrbi za delavce in sploh za trpeče človeštvo po raznih zavodih. Naposled zakliče slava papežu delavcev, na kar je zbor naudušeno trikrat ponovil »Slava Leonu!« Gospod Hribar iz Celja pozdravlja vse kot brate in poudarja, da moramo imeti zavest, da smo vsi vstvarjeni po božji podobi in da smo si vsled tega bratje. Brezverstvo je pa vzrok sedanjih žalostnih razmer. Potem je govoril Gostinčar o kapitalizmu in socijalnih demokratih, ter poudarjal, da socijalni demokratje vsled svojega programa niso zmožni ustanoviti stalno boljših razmer. Vodje socijalnih demokratov kažejo jasno, kako bodo oni rešili socijalno vprašanje s tem, da se že sedaj redé in masté ob krvavih žuljih stradajočih delavcev katere derejo naravnost po lopovsko brez usmiljenja. Konečno pozivlje navzoče, naj prav pridno pristopajo k novoustanovljenemu društvu. Zadnji je govoril še podpredsednik g. Učnik o socijalistih in veri ter konečno zaklical papežu in cesarju slava, kar je zbor z naudušenjem potrdil. Z velikim veseljem je vsprejel zbor štiri brzoglavne pozdrave od mil. kneza in škofa mariborskega od nekaterih ljubljanskih duhovnikov, od dunajske »Danice« in od slovenskega delavskega društva v Mariboru. — Želimo le, da bi mlado društvo spremljal vedno božji blagoslov.

Politika po svetu.

Deželni zbori so sedaj že pri koncu s svojimi letošnjimi opravki. Po vseh deželah se zdi, da se skušajo, kako bi več izdali in s tem naložili več naklad ljudstvu. Veliko praznih besedij se pri tacihih prilikah iznebeé mojjé, ki dovoljujejo tisočake, ne da bi sami kaj pridejali. »Kulturni napredek zahteva te stroške; omika tirja to in ono,« tako se ponavlja, a poglavitne točke nobeden ne pomisli, da je namreč prva stvar za ljudstvo — obstanek in da še-le za njim pride omika. Najprej morajo ljudje živeti, potem se bodo še-le mogli omikovati. Za delavski stan in sploh za nižje stanove se v deželnih zborih ni mnogo storilo, samo to smo slišali od češkega in gališkega, da se bojé socijalnih demokratov. V gališkem je grof Dzjedušieki izrekel ta čudovito neumni stavek, da v Galiciji prav za prav ni socijalnega vprašanja. — Temu podobno je govoril na Dunaju posebni judovski varuh prof. Zis (Suess) in ž njim vred baron Pirké, naj si kmetje sami pomagajo in naj se učé varčevati, potem se bodo rešili. Gledé volilne preosnove se je oglasil stari dr. Riger v češkem zboru: govoril je samo z narodnostnega stališča in pokazal, da ga nič kaj ni volja privoščiti delavcem volilno pravico. V kranjskem deželnem zboru je predlagal baron

Žvegelj neko novo zmes o volilni preosnovi, katere glavna misel je, naj se gledé sedaj obstoječih volilnih skupin nič ne izpreminja, pač pa naj se uvede nova skupina, v kateri naj volijo tudi delavci, ki so že dve leti vpisani v kako bolniško blagajno. Ta liberalni Goranjec lahko tako govori, saj je baron in grajšček. Istrski deželni zbor je bil takoj razpuščen; ko je prižrtvo ritvi jel govoriti vladni zastopnik tudi slovenski, je nastal šum v zbornici, laški poslanci ga še poslušati niso hoteli. Zato bodo sedaj nove volitve. V štajerskem zboru so se nemški liberalni poslanci v žaljivih besedah izrekli, da ne sme vlada dovoliti Slovincem slovenske gimnazije v Celju. Zato so slovenski poslanci odšli iz zбора, ker ne morejo več sodelovati s takimi sovražniki pravičnih slovenskih zahtev. V tržaškem deželnem zboru so laški liberalci sklenili, naj se odzvamejo duhovnikom krstne, poročne in mrtvaške knjige, da bodo potem lojše slovenska imena pačili. Grdili so tudi duhovščino in škofa, da ne skrbé za dušne potrebe laških prebivalcev. Za dušne potrebe laških liberalcev res ne skrbé, ker ti imajo samo jedno, namreč kako bi zatrli Slovence. Iz vsega vidimo, kako krivični so povsod liberalci in kako zatirajo vse, kar njim ne služi. Dalje pa vidimo tudi, kako je potrebno, da se tudi delavci dvignemo za pravice slovenskega naroda, ki je z nami vred in v nas samih tako kruto zatiran. Predzadnji »Delavec« pravi, da smo ljubljanski delavci od drugih tem bolj neumni, ker se potegujemo tudi za narodnost. Mi pa pravimo, da kedor krivice sploh ne obsója in se nji ne ustavlja, kolikor more, tudi ni vreden, da bi se zanj kedo potegnil.

Na Mažarskem gospodari sedaj framason Banffy. Vse šole misli vzeti škofijam, redovom in društvom in jih podržaviti, zato, da bo lojše zatrl narode na Ogerskem. Ker nima niti uradnikov, niti denarja, hoče dati učiteljem pravico, da bodo odslej pisali krstne, poročne in mrtvaške knjige, ki so jih duhovnikom odvzeli. Tako hoče učitelje po vseh krajih spraviti v boj proti župnikom in sploh proti duhovskemu stanu. Liberalci, framason in Mažar res ne more drugače delati. Krivičnost vse nove mažarske vlade se je posebno pokazala pri dopolnilnih volitvah v državni zbor. Kedor je hotel kaj storiti za katoliškega kandidata, so ga kar brez vzroka zaprli. Prepričani smo, da se kmalu ubije ta židovsko-mažarska oholost.

Na Nemškem bodo odslej poslancem tudi dajali dnevno plačo (dijete), kakor so sklenili 11. t. m. Za znano vladno predlogo proti upornežem bodo težko dobili večino, ker so se ji posebno profesorji jeli vstavljati. — Socijalisti so zelo zviti. Vladne predloge, poročila itd. prinesó preje v svojih listih, predno drugi svet kaj vé o njih. Kako jih dobé, Bog vé.

Na Francoskem ni novo Ribotovo ministerstvo nič boljše od prejšnjega. Očitno je izrekel ministerski predsednik dné 11. t. m. v zbornici, da se vlada ne briga za nobeno vero, da ji je vse jedno, ali so njeni uradniki judje ali framasoni, ali hodijo k maši, ali ne. — Potem ji bo pa morale biti tudi vse jedno, če jo bodo

brezverski uradniki goljufavali, če bo pravnost od dne do dne bolj propadala in če se bo anarhizem vedno bolj razširjal.

Delavski dolgov. Decembra meseca je na Francoskem stopil v veljavo zakon, po katerem se ne sme zarubiti pri delaveih in poslih več nego $\frac{1}{10}$ plače, pri tistih, ki imajo na leto manj nego 2000 gold. pa $\frac{1}{5}$.

Razvedrilo.

Splošna razdelitev v Srečni vasi.

Spisal F. H.

Srečna vas je bila v istini srečna, ako sodimo po mnenju današnjega sveta. Občina je imela nekaj prihranjenega denarja, prebivalci so bili z malo izjemo premožni, našel si tu več narodnih društev in pogrešal nisi tudi danes tako razširjenega socijalizma.

Črevljar Maček je gledal s srčno bolj revščino nekaterih svojih sorojakov in kot učen in izkušen človekoljub je sklenil pomagati njim, pa tudi sebi, ker se i njemu ni sijajno godilo. Ko je premišljeval o načinu, kako bi se dalo bédí slovó in iskal po časopisih nasvetov, kako se stvari lotiti, prišel je do spoznanja, da je socijalizem najboljši in najgotovnejše sredstvo, ki vodi do toliko zaželenega cilja. Takoj je sklical k sebi vse nezadovoljneže — bilo jih je sedem — razložil jim svoj prekrasni nesebični namen, vsi so mu pritrdili in socijalno društvo se je ustanovilo. Predsednik mu je bil, kakor se samo ob sebi umé, črevljar Maček, ki je na-prosil gostilničarja »pri solncu«, da je društvu dovolil zbirati se v kotu njegove prostorne hiše. Tu so zborovali; Maček je predaval, kar je bral v socijalnih listih, tudi »Delavcu«, in njegovih sedem bratov mu je burno pritrdjevalo in ploskalo.

»In jaz sem odločno za to, da se razdeli vse premoženje!« je sklepal nekoč svoj govor, v katerem je dokazoval, da je lastnina prav za prav tatvina. Z govorom je napravil pri svojih vtis in nasprotnikom — kmetom je zakuril, tako je mislil sam pri sebi. Sicer je hotel to povedati posestnikom že zdavnaj, a ni jih bilo nikoli toliko, kakor danes. Iz tega vzroka je šinil v njegovo plemenito srce tolik pogum, da je začel vdrihati po svojih sovražnikih — krivičnikih, kot kovač po nakovalu.

Maček je bil prava pravcata podoba črevljarja. Le pogledajte, kako se zdaj ježijo njegovi lasje, kako mu stojé brke pod nosom, kako se bahato ozira po celi hiši s svojimi majhnimi, zelenkastimi očmi, kako mogočno pije in si briše usta — z rokavom.

»Izbornó, znamenito!« zadoni zdaj v prostorni sobi in Maček, čudeč se opazi, da ga hvalijo uprav tisti, koje je hotel zadeti.

»Tako je prav, lastnina je tatvina!« vpil je zemljak Modrijan, a tako, da se je dobro poznalo, kako se smeje na tihem.

Zemljak Modrijan je vedel, zakaj Maček tako govori. Po stariših je podedoval hišo z vrtom, žena mu je prinesla kot doto njivo, a vse je šlo rakom žvižgat, ker se je držal črevljar bolj kozarca, kot dela. Posestniki mu niso dajali zaslužka, bil jim je toraj gorak.

Modrijanova hvala je Mačka zbegala. Prvi hip ni vedel na čem je, in ne brije li ž njim kmet norcev? Dosihmal mu je vselej nasprotoval in njegove nazore pobijal. Iz zadrege ga je spravil Modrijan sam.

»Oni dan si nam razlagal, da ne smé nihče nič svojega imeti, da gre vse državi, katera bode delila posameznikom njih potrebe odmerjene in v culico zavezane baš tako, kakor zdaj zavitke tobaka. To bi mi dopadlo, da, kar precej bi šel k županu, da mi dá kruha, mesa, soli in záplat za hlače.«

Kmetje so se smejali in Maček je videl, kaj je Modrijan nameraval; rudečica ga je polila.

»Tvoj današnji predlog dovoljuje vsaj nekaj premoženja,« nadaljeval je Modrijan mirno; »tudi prav, in Bog vam plačaj za te dari. In ti misliš, da bi imel vsak svoj del? Kako bi pa bilo z deli nedoraščenih? Za te bi ne skrbel nihče?«

»One dele bi oskrbovala občina, ki mora mladino mesto starišev vzgojevati.«

»Preimeniten nazor, kar je res,« hvalil je Modrijan. A še to bi rad vedel, ali bode smel novi lastnik svoje posestvo zadolžiti, pródati, zamenjati, ali kaj drugega ž njim storiti?«

Dolgo časa je mislil Maček preden je odgovoril; vedel je, da je vprašanje zvijačno.

»Neomejena prostost ne sme nikomur braniti, da stori s svojim, kar za prav spozna,« je slednjič odgovoril.

»Kakor do zdaj,« povzame Modrijan, »prosta razdelitev, prodaj in dedovina. Ni je stvari čez svobodo! Tako mora biti. Načelom moramo ostati zvesti. Vaš nauk se bode skazal. Zdaj sicer moramo še čakati, ali prepričamo se sčasoma. Kakor veste, imeli smo skupno pašo, toda nihče ni imel od nje nobenega dobička. Jaz nisem nič pasel in drugi tudi ne. Sklenili smo tedaj, da se paša razdeli na jednake dele in vsak naj stori potem s svojim delom, kar mu bode drago. Tu se bode skazala razdelitev po socijalnih naukih; v kratkem bomo videli.«

Modrijanovi tovariši, ki so se že skoraj bali, so se potolazili, pa tudi Mačku so se odprle oči.

»Na tem se nič ne pozna,« je menil, »razdelite vse in boste videli!«

Modrijan je odkimal: »Ljuba duša, tako ne gre. Vse se mora preje skazati. V negotovost ne damo svojih posestev. Tu imate priložnost pokazati, kako mislite.«

»Dobro torej, boste videli,« odrezal se je Maček ponosno.

»Dobro, bomo videli,« odzvala se je nasprotna stranka.

O Modrijanu in Mačku se je potem po Srečni vasi mnogo govorilo. Kar je Modrijan povedal, to se je že pri občinski seji bilo sklenilo in zdaj tudi izvršilo v zadovoljnost vseh. Vsak je vporabil svoj del kakor je hotel: jeden ga je spremenil v njivo, drugi v travnik itd. Veselili so se vsi, najbolj pa oni, ki niso dozdej nič imeli in med njimi je bil tudi Maček. Bahato se je oziral in povzdigoval.

»Občanje, to smo dosegli mi, in dosežemo še več! To je le začetek, v kratkem bomo dosegli več in slednjič vse,« tako se je izražal. Kmetje so mu na videz pritrdjevali.

Zdaj je bil Maček zopet posestnik, toda ni vedel, kaj bi storil s svojo njivico. Seveda je o tem govoril dosti preveč. Hotel je imeti iz nje pašnik, krompirišče, vse.

»Bodete videli, kako bo rastlo,« je zatrjeval v krčmi, kjer je bil zopet prav pogostoma. »Vse kmete bom prekosil, prihodnje leto nasejem na polovico peso.«

»Na drugo pa cvetke,« predlagal je krojač.

»Ali pa šivanjk,« odgovoril je Maček jezno. »Nazadnjaki ste, ničesar ne razumete. A mi vam pokažemo!« in pil je na jezo.

Kakor Maček, tako so delali i drugi. Krčmar jim je rad nosil, ker so zdaj imeli nekaj svojega. Zraven tega so se vdeleževali sej, shodov in zborovanj, kjer so tako vpili, da jih je bilo sito vse. Radi tega pa, ker jih je bilo malo, vabili so kmete v svojo družbo; zakaj denarja je bilo malo, in Maček kot predsednik in ob enem blagajnik je vedno tožil, da mora doplačevati.

»Obnesli se še niste,« odgovarjal je Modrijan za vse. »Počakamo še, kako bode.«

Predsednik je nekaj zamrmral o nazadnjakih in ko je neki kmet omenil, da bi se najraje delili in pili, bil bi se kmalu vnel prepir, toda Modrijan je svoje opomnil. Pripomogel mu je tudi Smukov stari oče, ki je prav slabo slišal. Ko so bili o Mačku večkrat rekli »demokrat« in zadnji zlog bolj naglašali, je razumel »brat«, in ker je vedel o njem, da rad pije in si mislil, da mu to očitajo, je pritrdil, da je »vinski brat«. Kmetje so se grozno smejali in Maček je jeze kar pihal.

Tako je šlo v Srečni vasi naprej. Maček je pil, shode skliceval ter povabil včasih takega potujočega agitatorja.

»Zdaj mora zavreti,« je dejal jedenkrat, ko je sklenil agitator, strojarski pomočnik brez dela in denarja. In res, dolgo ni bilo treba čakati.

Kmetje so ravno drugič sejali na svojih novo pridobljenih delih. Tudi Maček je sejal na celo njivo oves, ker ga je dobil na dolg. Na setev so se veselili štirje. Oves je dobil jeden in njive so se prijeli drugi. Največ je imel tirjati krčmar »pri solncu«. Jeseni je prišla njiva na dražbo. Maček je popival za denarje, ki so mu ostali od ovsa, zborovanj se ni vdeleževal, ker ga je bilo sram, in bal se je Modrijana. Zastopati ga je moral podpredsednik.

Slednjič se je zgodilo, da je moral iti »k solncu«, ker se je vršil občni zbor. Ni šel rad. Ali vse je šlo gladko, ker je bilo navzočih prav malo kmetov. Ko je bil občni zbor že skoraj pri koncu in na vrsti so bili morebitni predlogi, — stopi v sobo Modrijan in za njim cela truma kmetov. Maček se je kar stresel in z njim drugi, ki so svojo njivo zapravili.

»Prav je, socialisti, da ste še vsi skupaj. Nekaj bi vam rad povedal,« oglašil se je koj med vrati.

Maček kot predsednik ga ni hotel pustiti govoriti, češ ni ud, nima pravice. Toda dobro jo je naletel. Modrijan mu je oponesel, da je svojo pridobljeno njivo zapil ter se potem obrnil h krčmarju, rekoč:

»Ako hočeš, da zahajamo mi posestniki k tebi v krčmo, ne smeš dovoliti, da bi le-ti tukaj se zbirali. Teh je samo sedem, nas pa kakor vidiš, veliko več. Socialisti so nevarni ljudje, radi bi, da bi se jim dobro godilo, radi bi si vedno delili vse premoženje, da bi ga zapravili. Mačkovi tovariši so to spričali,« in obrnivši se k Mačku: »V malem ste pokazali, kar bi naredili v velikem. Kdo je zapravil prvi svoj del? Ti in tvoji tovariši!«

»Bodete že videli!« je kričal Maček žugaje s pestmi.

»Drži se svojega kopita in ne mešaj se v stvari, kojih ne razumeš,« ga je še podučil Modrijan, ko mu je bil pokazal krčmar vrata.

Tako so morali socialisti pobrati se »od solnca«, in ker jih nikjer drugod niso hoteli sprejeti — vsaj so jih poznali — je slavno društvo razpadlo.

Za Mačka so se pričeli slabi časi, socialisti ga niso več podpirali, dela pa tudi ni bilo. Še-le ko se je popolnoma spremenil in očitno spoznal, da ni prav ravnal, se mu je začelo na bolje obračati, in sam se je prepričal, da je pridnost glavna opora blagostanja. Kar ni obdržal kot socialist, je pridobil kot priden črevljar.

Socijalni pogovori.

Delavsko vprašanje. Kje imamo pač iskati vzroka čudni prikazni, da je dandanes toliko krepkih delavskih močij brez dela, da si večina onih, ki delajo in sicer trdo delajo, prisluži komaj za najpotrebnejša živila?

Rekli so nekateri, da imamo iskati vzroka tej prikazni v istini, da je živil čedalje manj.

Ta vzrok pa je čisto napačen. Izkušnja nas namreč uči, da ni istina, da bi bilo živil čedalje manj. Cena žitu n. pr. je silno padla in zakaj? Zato, ker prihajajo silne množine žita iz Amerike v našo Evropo, in to ameriško žito pritiska na žitno ceno pri nas. V zadnji čas začeli so tudi v posebno za to sestavljenih ladijah dovažati sveže meso iz Avstralije v Evropo in po večjih mestih tudi že pri nas tožijo mesarji, da to avstralsko meso pritiska na mesno ceno.

Ta vzrok je torej jalov, živil je dosti!

Drugi zopet trdijo, da je človeštvo silno narastlo in da ljudje drug drugemu odvezemajo delo, drug drugemu odjedajo kruh.

Kolikokrat sliši človek tako modrovanje, kajti naj bolj navadno je, in marsikdo je že rekel: ko bi bil jaz ljubi Bog, pa bi bil nekoliko manj ljudi vstvaril.

Ali tudi ta vzrok je popolnoma ničev. Bog je svet dobro vstvaril, pokvaril ga je le človek s svojimi strastmi. Ako je vedno več ljudi, potem je potreba tudi vedno več potrebščin; več stanovanj, več obleke, več hišne oprave, več orodja itd. Ker pa je treba za pridobivanje vseh teh stvari tudi dela, treba je torej, ako je več ljudi, tudi več dela, in kjer je delo, je zaslužek.

Tudi ta vzrok tedaj ne velja.

Kje torej nam je iskati pravega vzroka?

Mi trdimo: Uzrok današnje socialne bede mej delavskim stanom je sedaj navadni način produkcije s stroji.

Dokazati nam je treba to trditev, in upamo, da nam ne bode pretežko, dokazati jo.

Bog je dal človeku razum telesa tudi dušo, razum telesnih moči, dal mu je tudi duševnih sil. Dolžan je torej človek uporabljati Bogu v čast in bližnjemu v korist ne samo telesne svoje moči, temveč tudi duševne.

Koliko velikanskega je že izumil človeški duh, in jedna izmed največjih iznajdb je ravno iznajdba strojev.

Stroj olajša človeku delo, odzame mu torej velik kos velicega bremena.

Ali človeku je treba prav uporabljati to dobroto in ravno tu tiči rešitev našega začetkom stavljenega vprašanja.

Toda o tem prihodnjic.

Ubogi otroci. Na Angleškem se je pred 10 leti ustanovila družba proti grozovitosti do otrok. V teh letih je našla 109.000 otrok, s katerimi se je kruto ravnilo. Mej njimi jih je bilo 25.437, katere so surovi stariši ali oskrbniki brezsrčno pretepali, ali jih drugače mučili; 62.887 so jih našli v groznem pomanjkanju, brez hrane in obleke, polu mrtvih ali umirajočih; 712 jih je grozovitost drugih do smrti pobila; 12.663 malih bitij je večinoma na rokah lenih pijancev ali pijank nemo beračilo po ulicah; 4460 ubogih deklet je že propadlo nenravnosti drugih; 3205 malih sužnjev po cirkusih, pri težavnem delu. (Report for 1893—94 str. 33—34.) Če bi v procesiji šli mimo nas trajalo bi 24 ur, da vidimo vse te uboge žrtve našega časa. Družba je opazovala do 17. leta. Do 12. leta je bilo mej njimi 87 %. — Te številke so pač grozen dokaz socialnega vprašanja.

Drobtine.

»Slovenski Narod« napada in se spodtikuje nad predpustno veselico, katero je priredilo slov. katol. del. društvo svojim članom. V prvi vrsti napada in smeši

našo duhovščino. »Slov. Narod« misli s tem naše jedine dobrotnike odvrniti od našega društva, a upamo, da se mu ne bo posrečilo. Mi smo prepričani, da razven duhovščine ni skoraj prijatelja nižjemu ljudstvu; nikdo drugi ne pozna bolj ran delavstva, kakor tisti, kateri živi med njim, in nikdo drugi mu skoraj ne pomaga v njegovih stiskah, kakor le duhovnik; zato naj pa tudi »Slov. Narod« vé, da nas ne bo nikdar odtrgal od duhovščine. Nadalje vemo, da smo ravno tako, kakor so delavci po drugih deželah, na poti liberalnim gospodom; mi vidimo, da naši niso nič boljši od drugih. »Slov. Narod« išče in dela na to, da bi zanetil razpor v našem društvu in da bi nam škodoval, kjer bi mogel. Ali preverjen naj bo, da kolikor bolj bo vpil in ruval zoper nas, več nas bo in bolj bomo skupaj držali. Piše tudi, da se v našem društvu učimo lagati! Mi vam povemo, ako še ne veste, da večjega lažnivca ni, kakor je ravno liberalizem, zakaj on nam je obetal veliko sreče in svobode, a dal nam je le revščino in solze v sužnosti tiste prosvitljene prostosti devetnajstega stoletja. Mi delavci se le čudimo, da more biti resen slovenski list toliko umazan in surov, da napada najboljše može in najpotrebnejše društvo na tako podel način, kakor znate vi. Sedaj pa recite, kdo je surov? Mar priprosti delavec?

Socialistični voditelj. Zadnji »Delavec« ni odgovoril na naša vprašanja, in tudi ni poročal o shodu pri Maliču, kjer so se tako junaško držali socialni demokratje za volilno pravico. Zabavlja pa čez tovarniške mojstre, kakor bi oni ne bili delavci. Samih sebe pa pri tem ne vidijo, ki imajo za vodje same milijonarje: v Avstriji juda milijonarja dr. Adlerja, na Nemškem milijonarja juda Singerja, v Belgiji juda milijonarja Vandervelda, na Francoskem milijonarja Groussiera in v Italiji ravno tako. Radovedni smo, ali bodo šli judovski kapitalisti v boj nasproti kapitalizmu.

Posvečevanje nedelj in praznikov. Kočevskega premogovnika oskrbnik Kompoš je svojim delavcem nedavno ukazal, da morajo odslej vsako nedeljo in vsak praznik priti na delo. Kaj so njemu mar verske dolžnosti? Delavec je za to, da dela, oskrbnik pa za to, da mu ukazuje. Tako morda misli kočevski oskrbnik. A upamo, da ne bo šlo. Že zadnjo nedeljo jih je komaj 60 prišlo na delo, tako, da ni bilo vredno pričenjati.

Konfekcijsko delo. Nekemu ljubljanskemu krojaču prinese nekdo suknjo v popravo, ki je bila kupljena v tukajšnji konfekciji. Krojač vidi, da je poleg slabega blaga, namestu vmesne podloge, suknjo na debelo namazano s popom in gumijem. Da si delavci za konfekcije morajo pri svojih slabih plačah pomagati s takimi sredstvi, se ne čudimo. Pač pa se nam čudno zdi, da se ljudje iz takih dogodkov ničesar ne naučé.

Bolniške blagajne. Iz Železnikov. V 5. št. svojega cenjenega lista opozarjate ude bolniških blagajen, da bi se naznanjalo, kako se v raznih krajih pri bolniških blagajnah uraduje. To me je napotilo, da Vam poročam, kako se pri nas v Železnikih s to blagajno godi. Minulo

Poročajte Glasniku!

leto plačevalo se je do meseca novembra redno vse, a nabralo se je pa bilo v teku časa nad 200 gld. dolga, kar sta predsednik in blagajničar založila. Z mesecem novembrom je bilo pa naenkrat vsako plačilo iz blagajne odrečeno in ustavljeno; bodi bolnik ali otročnica, nič ne dobiš, in pri tem je ostalo do sedaj. Marsikdo zavoljo tega pomanjkanje trpi, in iz blagajne se nič ne dobi. Blagajna bi morala izplačati raznim bolnikom nad 155 gl. ker eni čakajo že 3 mesece, pa se še nič ne vé, kdaj se bo kaj dobilo, ker je vse razdžano in ni ne predsednika in ne odbora. Dne 31. decembra 1894. je bila pod nadzorstvom c. kr. okr. komisarja volitev novega odbora; doseglo in izvolilo se ni ničesar. Potem ne vem, kako je bil provizorično izvoljen nek mož, kateremu je bila prazna blagajna od starega predsedništva izročena, ali ta se je tega oprostil, poslal blagajnico nazaj, in ker jo na starem blagajničnem domu nikakor niso hoteli sprejeti, je prišla pred sobo lanskega g. predsednika, kateri se pa tudi ni nič za njo brigal. Sedaj se zdi, da je bolniška blagajnica v Železnikih s tem svetom obračunila in za vselej izdihnila. Neki šaljivec ji je prižgal zadnjo luč v ta spomin. Tako sta blagajnica in odbor mrtva. Samo toliko še živi, da nam vsak mesec odračunajo zanj. Tega ne pozabijo. Kaj pa pomaga, ako izvolijo v predsedništvo in druge oddelke zraven predsednika priproste delavce, katerih nobeden ne vé, kaj zastopa, ker še ni nobeden videl društvenih pravil? Pa ko bi njim tudi pravila dali, bi nič ne hasnilo, ker so nemška, in jih nobeden ne rezume, ker pri nas smo, razun nekaterih po sili Nemcev, sami Slovenci. Kaj je torej storiti?

Odgovor vredništva: Prvo dolžnost vmes poseči ima politična gosposka, pri vas torej okrajno glavarstvo v Kranju (§ 19. 20. zakona z dné 30. marca 1888. Drž. zak. št. 33.) Prepričani smo, da se bo to tudi zgodilo. Poleg tega se vidi, da je skrajni čas, da se imenovani zakon izda v posebni knjižici v slovenskem jeziku. Nujno je potrebno, da se vsak delavec o njem pouči.

Židovska maščevalnost. V zadnjem listu smo poročali, kako je propadel tvorničar Simon Strakoš v Brnu v pravdi proti listu »Obrana práce«. — Žid se je maščeval po svoje. Nahujskal je še druge tkalske in suknarske tvorničarje v Brnu, da so vsi zunanjim delavcem odpovedali delo. Nad 50 let je več tisoč zunanjih delavcev delalo doma za brnske tvornice. Sedaj so brez dela in brez kruha! Češki krščanski delavski listi nabirajo za uboge sobrate — žrtve židovske trdosrčnosti. Nad 10.000 gold. na leto je skupil Starkoš samo za tisto blago, za kar je prevaril svoje delavce in sedaj jim je vzel še zaslužek. Ta Starkoš je pa pri vsem tem še predsednik obrtnega sodišča in podpornega društva za delavce. To je vneboupijoče.

Nesreče. Dne 22. m. m. je v Trbovljah podsulo tri premogokope; dva so rešili živa, tretjega so pa mrtvega

dobili. Bog mu daj večni mir in pokoj! — Na Savi se je te dni ponesrečil neki delavec. Zapletel se je v transmisijo ob stroju, ki ga je zgrabila in mu zdrobila nogo in roko. V ti tovarni so sploh nesreče jako pogostne vzlasti zaradi sile, s katero priganjajo delavce k hudemu in hitremu delu. — Dne 5. t. m. je v rudokopu Montô le Min na Francoskem se vžgal zrak in končal 28 ljudij. Pogreba se je udeležil tudi republiškega predsednika namestnik major Lombard. Pred cerkvijo je govoril stavbeni minister Dipii-Ditamp, rekoč, da zaslužijo v službi umrli delavci tisto čast, kakor vojaki, ki padejo na bojišču. Predsednik upravnega sveta je obljubil, da se bo za sirote in vdove poskrbelo.

VABILO

na

ustanovni shod in prvi občni zbor

prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva,

kateri se boče vršil

dné 24. febr. 1895 ob 6. zvečer

v prostorih slov. del. katoliškega društva

Turjaški trg št. 1.

Vspored:

1. Pozdrav predsednika.
2. Prečitavanje pravil.
3. Volitev stalnega odbora.

Na ta shod najuljudneje vabi

odbor.

Delavca

čvrsta in zdrava mladeniča, za vsako delo dobra iščeta del. Več se izvé pri katol. del. društvu v Ljubljani, Turjaški trg št. 1.

Mladenic

star 17 let, zdrav in čvrst išče dela. Več se izvé Vegovcove ulice št. 9., prvo nadstropje.

Iščeta se

dva mizarska pomočnika

več se izvé pri Doganu, mizarskem mojstru v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Prihodnja številka Glasnika izide 28. svečana.